

7. Zaštita i unapređenje ribarstva na Neretvi u vezi sa predviđenim melioracijama Ministarstva poljoprivrede.

8. Poribljavanje plemenitom ribom voda na području Donje Neretve. Izgradnja i čuvanje zaštitnih plodišta za ribu.

9. Preuzimanje i nakup ribe od privatnika i zadruga te otprema ribe na planski predviđena tržišta.

Pored ovih zadataka novog poduzeća vršit će već postojeća Ribarstvena stanica u Opuzenu naučna ispitiva-

Prvi put u povijesti ribarstva Dalmacije pregrađuje se sa mrežama i Velika Neretva, koju dosada nije nitko pokušao da pregradi niti je u njoj ribu sa ovim tipom mreža »trata« lovio.

Velika Neretva se pregrađuje uzvodno od ušća ispod mjesta Komina. Pregrađivanje je započelo 8. X. 1948.

Način pregrađivanja rijeke koji je primijenjen na Neretvi, predstavlja jednu kombinaciju između domaće metode rada i rada sa modernim mrežama u zapadnoj Evropi.

Ribar prebire lovinu

nja voda Donje Neretve i to osobito promjene saliniteta vode, promjene fito- i zoo-planktona, uticaj vještačkog gnojenja vode na produkciju u ribnjacima i poluribnjacima.

Na koncu vršit će se promatranje selenja riba u rijekama i to uglavnom jegulja i morske ribe, koja zalazi u rijeku Neretvu.

Zasada je poduzeće u stvaranju, ali je ribolov na Neretvi već organiziran. Ove godine državni sektor vrši ribolov na Maloj Neretvi.

Na Maloj Neretvi pregrađuje se rijeka kod mjesta Trna i to sa tri trate, koje su postavljene jedna do druge i zatvaraju cijelu normalnu širinu rijeke. Trate su čvrsto pribijene uz dno rijeke tako, da sva voda koja protječe rijekom, prolazi kroz mreže. Isto tako je pregrađena Crna rijeka kod Rogotina samo za razliku od M. Neretve sa jednom jedinom tratom, koja je mnogo veća od pojedinih trata sa M. Neretve.

Ova kombinacija prilagođena je domaćim prilikama. Uglavnom prvi puta se primijenjuje ovaj način lova, koji obećaje, da će donijeti dobre i interesantne rezultate. Radove izvodi posada ribarskog broda »Dalmacija« -pod nadzorom drugova Šutić Ante, Ruić Luke i Vuković Emanuela. Isti drugovi su vrlo zaslužni za organizaciju rada na cjelokupnom ribolovu na području Donje Neretve.

Mreže za ribolov izrađene su u Splitu pod rukovodstvom stručnjaka Ruić Luke uz suradnju drugova Vukovića, Talaić Šimuna, Mataga Petra i drugih.

Narod Neretve prati sa velikim interesovanjem radove na postavljanju mreža i sa nestrpljenjem očekuje rezultate, koji će se postići novim načinom ribolova. Poslije svršetka ribolova na Neretvi iznijet ćemo rezultate i uporediti ih sa prijašnjim, da bi mogli dobiti pravu sliku o uspjehu.

Ljudevit Čik

O gradnji malih ribnjaka

Slatkovodno ribarstvo NR Srbije danas stupa krupnim koracima napred. Naročitog zamaha uzima gajenje šarana u veštačkim ribnjacima. Prema Petogodišnjem planu za državni sektor predviđena je izgradnja veštačkih ribnjaka na površini od 55.000 ha. Radovi na podizanju ovih ribnjaka su u toku i neće proći dugo vremena a ogromne površine zemljišta, koje na drugi način ne mogu da se iskoriste, davaće lepe prinose veštački odgajenih riba.

Državni sektor prema planu gradi ribnjake na velikim površinama i on će obuhvatiti ogromne komplekse

zemljišta koje danas leže neiskorišćene. Za ovako velike ribnjake osnivaju se naročita preduzeća, t. zv. ribarska gazdinstva koja će proizvoditi plemenitog šarana od ikre do ribe za jelo i za priplod.

Iako državni sektor gradi ribnjake na velikim površinama, to ne znači da ribnjaci nemogu da se grade i na malim površinama. Naprotiv, ribnjaci mogu da se podignu na svakom mestu i u svakoj veličini samo ako terenske prilike odgovaraju izvesnim zahtevima. Kod nas ima dosta pogodnih malih površina od pola do nekoliko hektara površine, naročito tamo gde protiče reka ili potok. Na ža-

lost i pored toga, kod nas su mali ribnjaci dosta retki, skoro ih nema. Izgleda da ovo dolazi samo otuda što našem narodu nije poznato kako se ribnjaci grade, kako se sa njima rukuje i kakve koristi oni daju.

Da je ovo istina potvrđuje to što sam često slušao od pojedinih ljudi, kako je izgradnja ribnjaka veoma težak i naporan posao. Ribnjak treba kopati, govore ljudi koji nisu ribnjak ni videli, i to po 3—4 metra dubine. Ovakvo čudna mišljenja ne samo da su pogrešna nego su i štetna za proizvodnju riba, pa čak i za našu privredu. Da su ovakva mišljenja tačna, niko ne bi mogao, pa čak ni najveći kolektiv, da iskopa ribnjak od recimo 50 hektara. Koliko je ovo pogrešno jasno je svakom zemljoradniku, jer kopanjem do tri metra dubine dolazimo do mrtvice koja je neplodna za poljoprivredne useve, pa isto tako je neplodna i za proizvodnju hrane za ribu koja se u njima gaji.

Dobro produktivan ribnjak može da bude samo tamo gde na zemljištu, t. j. na njegovom dnu, može da raste trava, korov, barsko bilje ili šta drugo. I ako riba ne jede travu, ipak je potrebno da je u ribnjaku ima. Na travi živi bezbroj sitnih životinja, pužića, larvi i t. d. koje služe ribama za hranu. Na dnu ribnjaka po mulju takođe ima sitnijih i krupnijih životinja, crva, glista i t. d. koje služe kao riblja hrana. I najzad, u vodi, kada se bolje zagleda, vidi se da gamižu i lebde sitne životinje raznorazno obojene, koje isto tako ribe iskorišćavaju kao svoju hranu. Sav ovaj živi svet, sa biljkama zajedno, potpomaže riblju produkciju i zato je naša dužnost da biljkama i životinjicama omogućimo opstanak. To ćemo postići ako čuvamo one biljke koje su korisne, a utamanjujemo one koje nisu korisne. Za ovo postoji jedno pravilo: biljke koje rastu iznad vodene površine treba uništavati — kositi, a drveće seći. Te biljke su trska, ševar, rogoz, sita, lokvanj i t. d. kao i svo drveće. Ovo se čini radi toga da sunčani zraci koji svuda donose život, mogu da prodru kroz vodu do dna ribnjaka. Ako u ribnjaku raste niska vodena trava koja dostiže samo do površine vode, ne treba je kositi, jer ona samo koristi i potpomaže produkciju riba.

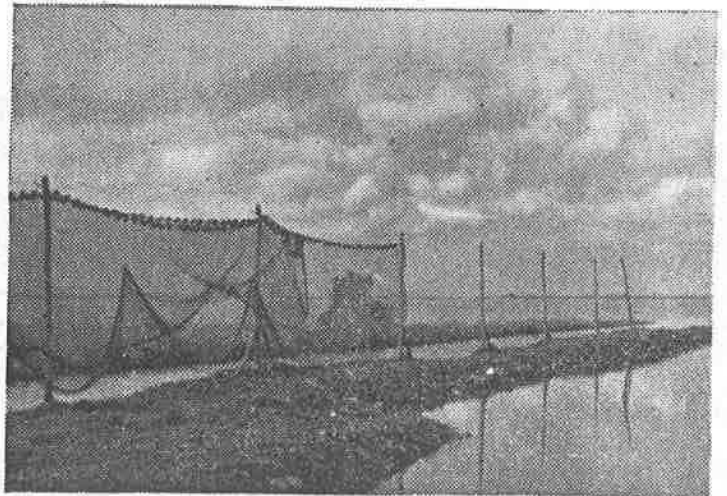
Dobra produkcija ribnjaka baš je ono preimućstvo koje mi u našoj zemlji imamo. Klimatske prilike, a naročito dugačko, toplo leto veoma su pogodni kod nas za veštačko gajenje šarana, pa su i prinosi koje mi u Jugoslaviji imamo znatno veći nego po drugim evropskim zemljama. Dok se tamo sa jednog hektara površine dobija srednji prinos od 200—300 kgr, dotle se naši srednji prinosi kreću od 400—500 kg mesa po jednom hektaru. Ribnjaci na boljem zemljištu daju prinose i preko 800 kg mesa po jednom hektaru.

Na prvi pogled ovo ne izgleda tako mnogo, ali ako uporedimo ribnjake sa prinosima koje mi dobijamo sa zemlje u poljoprivredi, videćemo da su prinosi ribnjaka vrlo veliki. Na pr. u stočarstvu, ako na jedan hektar osrednjeg pašnjaka napasamo telad od jedne do dve godine, možemo da računamo da ćemo od ispaše za godinu dana dobiti prirast u telećem mesu žive mere 200—250 kg. Ako pašnjak iskorišćavamo sa jaganjcima, ovaj prirast će biti još manji i to od 160—200 kg mesa po hektaru. Ovde mora da se naglasi da se pomenute količine telećeg i jagnječeg mesa dobijaju za vreme od cele godine. Ako se od tih količina odbije meso koje je dobiveno od dodatka sena i koncentrisane hrane, tada će pravi prinos mesa sa jednog hektara osrednjeg pašnjaka biti još manji.

Ali za ribnjak nije potrebno da se upotrebi zemljište tako dobro kao što je osrednji pašnjak. Za ribnjak se upotrebljava zemljište koje nije ni za kakvu drugu upo-

trebu, pa se sa njega opet dobiju dobri prinosi. Trstici, tresetišta, ritovi, podvodno i slatinasto zemljište i t. d. su zemljišta koja ne mogu da se upotrebe ni za kakvu proizvodnju. Ako postoji mogućnost da se ovakva zemljišta ograde nasipima i da se na tim mestima dovodi i odvodi voda, pitanje veštačkog ribnjaka je potpuno rešeno. Šta dalje treba da se uradi odlučie naši ribarski stručnjaci i dati detaljna uputstva i savete.

Ali baš i ako voda ne može stalno da dotiče u ribnjak, postoje još uvek mogućnosti da se veštački ribnjak osposobi za proizvodnju. U tom slučaju ribnjak se u proleće dobro napuni vodom i, ako zemljište nije mnogo propustljivo, voda će se smanjiti, ali će još uvek ostati dovoljno vode da se riba održi do septembra meseca. Ako se ovo uspe, uspelo se sa proizvodnjom. Rano u proleće, kada se napuni vodom, ribnjak može da se nasadi jednogodišnjim plemenitim šaranom koji teži 70—90 grama. Do septembra meseca ovaj šaran će dostići težinu preko 1,5 kg.

Sušenje mreža na ribnjaku

U slučaju da nam je obližnja voda niska, tako da ne možemo da je dovedemo do ribnjaka, ili ne možemo da dostignemo potrebnu dubinu od 1,5 metar u ribnjaku, pokušaćemo da sa jednom branom zaustavimo tok vode i time da izdignemo njenu površinu. Ako to uspemo, mi ćemo napuniti ribnjak, a vodu otvarajući branu, možemo ponovo da pustimo da teče svojim tokom. Na taj način nećemo oduzeti vodu građinarima koji se eventualno nalaze nizvodno od našeg ribnjaka, jer mi ribnjak punimo samo u proleće i retko kad nam je potrebno da ga preko leta dopunjavamo. Naravno, pri zagrađivanju vode, odnosno pri podizanju njene površine, treba uvek dobro proceniti da li će voda ponirati kroz zemlju i da li će poplaviti ili oštetiti susednu ziratnu zemlju.

Ako vodu sa ribnjaka nismo u stanju da odvedemo, t. j. nemamo suv teren, nego su u pitanju bare, mlake, kubici, stare ciglane, stari rukavci vodotoka i druga mesta koja su pod vodom, opet možemo u ovim t. zv. poluribnjacima da organizujemo proizvodnju riba. Zemljište ovih terena je obično manje propustljivo, te ovde možemo sa dosta sigurnosti da računamo da će nam se voda zadržati do jesenjih kiša, a možda i preko cele zime. U tom slučaju naša je riba potpuno sigurna i prinosi su obezbeđeni. Sa druge strane ovi poluribnjaci imaju svoju manu. Pošto u jesen ne možemo iz poluribnjaka da isпустimo svu vodu, to nam je izlovljavanje riba znatno otežano. Radi toga u poluribnjaku uvek ostane nešto krupne ribe koja

se iduće godine ili sama rasplodava te nam kvari plan nasadijanja plemenitom ribom, ili ostane neizlovljena po neka štuka, pa iduće godine proždire nasad plemenite ribe. Ali ovo je manje-više sitna nezgoda koja ne treba da utiče na odluku da li poluribnjak da osposobimo za proizvodnju, jer ako uložimo malo više truda da u jesen izlovimo ribu de posljednjeg komada, mi smo nezgodu izbegli, a istovremeno obezbedili proizvodnju.

Voda koja se upotrebljava za ribnjak treba da bude dobra. Naročito je važno da ne sadrži u sebi neke otrovne materije koje će da potruju ribu. Voda u kojoj se potapaju konoplja ili kože nije dobra, te se ne sme puštati u ribnjak. Isto tako, voda koja dolazi iz fabrika, naročito šećerana, može da potruje svu ribu. Prilikom izgradnje, da bi znači da li je voda dobra, treba pregledati uzvodno reku ili potok od koga ćemo dobijati vodu, pa ako u njemu ima riba, naročito ako ima šarana, onda je dosta verovatno da je voda dobra. Najbolja voda za ribnjake je, kao

Matice šarana za rasplod

i za poljoprivredu, poplavna voda. Ova voda sa sobom nosi dosta mulja, ali je baš taj mulj koristan u ribnjaku, jer povećava prinose.

Dno ribnjaka ne mora da bude ravno. Udubljenje u zemljištu ili nasipima ograđeni prostor koji sačinjava dno ribnjaka, čak i treba da bude malo neravan. Kada se ribnjak napuni vodom, dubina treba da iznosi prosečno do 1,5 metar. Ali u ribnjaku treba da ima plićih i dubljih mesta. Najveća dubina ne treba da ide preko 1,80 metra. Ovo je lako regulirati, jer ako imamo teren koji ima dubljih mesta, onda ne moramo ribnjak da punimo preko 1,5 metar. Ako je mesto tako, da nam veći deo površine ribnjaka ostaje bez vode, onda ribnjak možemo nasipom da podelimo u dva dela, pa će nam površina vode u jednom delu biti nešto viša nego u drugom, što takođe ne menja stvar.

Kada se pronađu pogodna mesta i kada izgleda da se pitanje vode može rešiti, onda može da se pristupi izgradnji ribnjaka. U slučaju da se gradi veći ribnjak, preporučljivo je da se prethodno za mišljenje upita ribarski struč-

njak. Ako je u pitanju manji ribnjak, onda prvo treba dobro proceniti dokle će voda da se rasprostire kada se ribnjak bude napunio. Za ovo možemo da se poslužimo prostom metodom. Letva dugačka do dva metra namesti se potpuno vodoravno pomoću libele na dva kolca. Kolci se pobiju na najdubljem mestu ribnjaka, a letva se na njima učvrsti na onoj visini dokle voda treba da dopre kada se ribnjak napuni, t. j. na visini od 1,5 metar. Kada pomoću vodoravne letve viziramo na okolno zemljište, mi ćemo videti dokle će dostići voda kada se ribnjak napuni. Na mestima gde će voda dolaziti do zemljišta koje je određeno za ribnjak, ne preduzimaju se nikakvi radovi. Taj deo zemljišta biće istovremeno obala ribnjaka. Na mestima gde izgleda da će voda prelaziti na zemljište koje nije predviđeno za ribnjak, moraju da se izgrade nasipi. Visina nasipa treba da bude 60 do 80 cm. iznad površine vode, što zavisi da li u tome pravcu duva vetar i pravi talase. U koliko je dubina vode pored nasipa veća, potrebno je da se pravi širi, jači nasip. Nasip koji treba da drži vodu od 80 sm. dubine, treba da ima krunu, t. j. gornji deo po kome može da se ide, široku oko 1 metar. U koliko je zemlja od koje pravimo nasip propustljivija, peskovitija, kruna treba da je šira (do 1,5 metar). U koliko je zemlja nepropustljiva (ilovača i glina), kruna može da bude uža (oko 0,80 metara). Kosina nasipa, škarpa, se pravi opet prema vrsti zemlje i prema pravcu duvanja vetra, odnosno prema jačini talasa koje možemo da očekujemo. Ako je zemlja rastresita i očekujemo jače talase, kosina nasipa se pravi 1:2,5 do 1:4 t. j. za jedan metar visine nasipa, širina u osnovi se ostavlja za 2,5 do 4 metra veća. Ako je opasnost od vetra mala, a zemlja nije rastresita, kosina može da bude 1:1,5 do 1:2. Sa druge strane nasipa, gde nema vode, kosina nasipa može da bude 1:1.

Da bi se ribnjak po potrebi punio i praznio, moramo kanalima dovesti i odvesti vodu. Oč potoka ili reke pravi se dovodni kanal čija dužina zavisi od daljine ribnjaka, a širina i dubina od veličine ribnjaka, odnosno količine vode koja nam je potrebna i njenoga pada. Radi toga ovde nemože da se daju tačne mere za dovodni kanal, ali se treba pridržavati toga, da on bude dovoljno veliki da ribnjak može bar za mesec dana da se napuni. Za ribnjak od 5 hektara dno dovodnog kanala treba da bude široko oko 60 cm. Prema mestu dovodni kanal se ili kopa ili ograđuje sa obadve (nekađ samo sa jedne) strane nasipom. Škarpe kanala se prave kao i kod nasipa obično 1:1. Ovdje nema opasnosti od talasa, ali ako je proticanje vode brže ili je zemlja peskovita, škarpa treba da bude nešto blaža (1:1,5).

Da bi ribnjak bio plodniji, potrebno je da preko zime bude potpuno ispražnjen. Na jesen, kada se riba izlovljava, ribnjak treba da se isprazni i sve do proleća, na desetak dana pre nego što će da se nasadi mladom ribom, ribnjak treba da ostane bez vode. Da bi se ovo postiglo, potrebno je, ako je dno ribnjaka neravno, da kroz sam ribnjak načinimo jedan, a po potrebi i više kanala, kojima ćemo da vežemo sva udubljenja u ribnjaku, tako da iz njih voda može sama da isteče. Od ribnjaka pa dalje do potoka ili reke gde će da odilazi voda, takođe se pravi dovodni kanal, čija veličina treba da je slična dovodnom kanalu. Ribnjak ne sme da se prazni brzo, jer riba onda neće da ide za vodom, pa moramo da je tražimo po travi na terenu. Njegovo praznjenje, kao i punjenje, treba da traje duže, bar 10—15 dana, što zavisi od veličine ribnjaka.

Prirodno je da voda, odnosno dno, u dovodnom kanalu mora da bude više nego što je u ribnjaku, a u od-

vodnom kanalu niže. Samo na taj način moći ćemo da rukujemo vodom onako kako je to za proizvodnju riba potrebno. Naravno u slučajevima gde ovo ne možemo na terenu stoprocentno da ostvarimo, mi možemo da se poslužimo pumpama. Ali s obzirom da pumpa zahteva veću investiciju, troškove za gorivo, stručnu snagu i opravke, ukratko, s obzirom da pumpa poskupljuje znatno proizvodnju, jer iziskuje stalne izdatke, prvenstveno se treba koristiti samo terenima gde je tok vode takav, da bez pumpe može ribnjak da se puni i prazni. Pošto se ribnjaci pune u proleće, kada je vodostanje visoko i voće ima dovoljno, a prazne u jesen, kada je vodostanje nisko, to često dovodni kanal može da posluži i kao odvodni. Naravno da je ovo najbolji slučaj i da treba uvek obratiti pažnju da li postoji mogućnost za ovakvo rešenje. U tom slučaju ne samo da su se izbegle investicije i troškovi oko pumpanja vode, nego odvodni kanal uopšte ne mora da se gradi.

Na mestima gde vodu treba zaustaviti ili propustiti, prave se napusti ili t. zv. grljenjaci. Za veće ribnjake, čija je površina preko 20 hektara, gde je potrebna velika površina vode, prave se napusti. Za gradnju napusta mora da se ima plan koga izrađuje hidroinženjer. Za manje ribnjake može vrlo dobro da posluže grljenjaci. Oni se grade od borovine ili hrastovine, a ponekad i od čamovih dasaka. Obično se uzimaju dvocoolovne daske. Otvor grljenjaka kroz koji prolazi voda, treba da bude dovoljno veliki da se ribnjak napuni za određeno vreme (30—40 cm.). On po potrebi može da bude i veći, ali tada daske treba da su deblje. Ako se grljenjak pravi od čamovine, kada bude gotov, treba ga terisati spolja. Isto tako treba terisati ram od rešetke i šubere. Kuka na šuberima služi da se šuber lakše izvadi iz vode pomoću kukaste šipke. Na ramovima rešetke stavlja se žičana mreža. Okca ove mreže mogu da budu velika od 1—1,5 cm. U koliko su okca manja, u toliko će nam u ribnjak ući manje količine sitne divlje ribe, ali zato će nam se mreža često zapuštivati raznim ološem, što nosi voda, tako da mora često da se čisti. Ram i šuberi prave se nešto manji nego što je žljeb na grljenjaku, jer će oni od vode da nabubre.

Gotovi grljenjaci postavljaju se na mestima gde hoćemo ili da regulišemo vodostanje na ulazu i izlazu vode u ribnjak, ili tamo gde hoćemo da sprečimo da nam ulazi divlja riba a izlazi nasadeni plemeniti šaran. Pri postavljanju grljenjaka treba obratiti pažnju da se zemlja sa sviju strana dobro nabije, jer može da se desi da voda probije pored samih strana grljenjaka. Kada su grljenjaci gotovi onda se vodostanje u ribnjaku reguliše stavljanjem i vađenjem šubera.

Ovde je potrebno napomenuti da se pri izradi nasipa prvo treba da skinemo sloj zemlje sa travom, pa nasip da se postavi na očišćenoj ali neravnoj zemlji. Ovo je važno s toga što trava vremenom istruli te ostavi šupljine ispod nasipa, tako, da voda tuda najlakše probija. Iz istog razloga nabacanu zemlju pri izgradnji nasipa treba nabijati, jer će se docnije kroz razne rupe i rupice probiti voda i može da načini štetu.

Kada je ribnjak gotov, u njega se na desetak dana pre nasadivanja pusti voda, i napuni se do željene visine. Pitanje nabavke nasada je vrlo važna stvar. U manjim ribnjacima je skoro nemoguće da se čuva priplodna matična riba i da se proizvodi mlađ. Čuvanje matica iziskuje specijalne ribnjake, zvane zimovnike, a proizvodnja mlađa se vrši takođe u naročitim ribnjacima zvanim mrestilišta. Za jedan manji ribnjak to nije preporučljivo, tim pre, što za čuvanje matica i proizvodnju mlađa potrebno je veće stručno znanje. Nasadivanje običnom ribom iz okolnih voda nije takođe preporučljivo, jer ova divlja riba veoma

sporo raste i daje veoma male prinose. U ovakom slučaju ostaje jedina mogućnost da se od državnih ribarskih gazdinstava svakog proleća nabavlja jednogodišnji nasad plemenitog šarana. Ako ima dobre uslove, ovaj šaran neverovatno brzo raste i za jednu sezonu šarančić od 70—80 grama može da dostigne 1,5 kg pa i više. Naravno, ako se želi da šaran dobro napreduje i da ribnjak daje veće prinose, onda je potrebno da se na svaki način iz ribnjaka ukloni sva druga riba, naročito bela riba, štuka i cvergl. Da bi se ovo postiglo, potrebno je da ribnjak preko zime bude suv, da se prilikom upuštanja vode redovno stavljaju rešetke koje će sprečiti ulazak drugih riba. Preporučljivo je da se u ribnjak pusti samo po koji komad smuđa, ali ni on ne treba da bude krupniji od šaranovog nasada. Smuđ se hrani sitnom ribom, pa će vremenom da utamani veći dio bele ribe, koja je štetna naročito stoga što jede šaranovu hranu a raste veoma sporo, te ostaje obično veoma sitna. Radi toga se ova bela riba u ribarstvu zove riblji korov. Eventualno u ribnjak može pored šarana da se stavi po koji linjak, jer on ne jede šaranovu hranu, pa zato ne smanjuje prinose.

Prinosi sa ribnjaka mogu da se povećaju ako se riba ishranjuje. Kada imamo na raspoloženju pokvarenog kukuruza, otpadaka od žitarica, ili uljanih pogača, riba u veštačkom ribnjaku ili poluribnjaku može da se prihranjuje. Obično se prihranjuje prekrupom koja se uveče potopi a izjutra se lopatom sa obale ili iz čamca svakog dana baca ribama na nekoliko ranije obeleženih mesta. Ova hranilišta se obeležavaju time, što se na čno pobije jedan štap koji viri iz vode. Ribama se u početku hranjenja daje manje hrane, a kada se vidi da riba dobro jede, onda se daje toliko koliko dnevno može da pojede. Treba znati da što je voda toplija riba bolje jede; kada zahlađi riba može da prestane da uzima hranu, ali čim otopli ona će ponovo početi da jede. Važno je naglasiti da kada se od ribarskih gazdinstava traži nasad, treba naznačiti koliko je velik ribnjak, koliki je bio raniji prinos i da li će se riba hraniti ili ne. Prema ovome, gazdinstvo će sračunati koliko komada nasada treba da se pošalje.

Posle završene izgradnje ribnjaka, za negu riba potrebna je vrlo mala radna snaga. Preko leta, dok je riba u ribnjaku, potreban je samo jedan čuvar koji će eventualno da pazi da riba ne bude uznemiravana i da neko ne krađe ribu. Ako se riba hrani, posao oko hranjenja takođe nije veliki, tako da čuvar istovremeno može da obavlja i hranjenje. Samo jedan put, a neki put i dva puta preko leta, potrebno je da se ribnjak pokosi, ako je obrastao nadvodnim biljkama. Obično biljke rastu na mestima gde je voda duboka do 80 cm. Na većoj dubini ovoga korova obično nema. Ako se ribnjak u početku redovno kosi, onda se trava zatire i sledećih godina je ima malo.

Trava se kosi ili običnim kosama, što je malo teže, ili t. zv. podvodnom kosom. Ova podvodna kosa pravi se od običnih kosa. Jedanaest do trinaest kosa skrate se sa oba kraja na dužinu 50—60 cm. Na oba kraja izbuše se rupe, pa se onda svi delovi muterima spoje ujedno, tako da se dobije neka vrsta lanca napravljenog od kosa. Na krajnje delove ove podvodne kose učvrsti se lančić, a ovaj se završava drškom. Kosa se naoštri za košenje, na dva radnika spuste u ribnjak podvodnu kosu na mesta gde ima trave. Vukući kosu tamo — amo, radnici se polako kreću napred i tako pokose svu travu. Za veće ribnjake, gde ima mnogo trave, spoje se dva čamca, pa radnici sedeći u čamcu vuku kosu tamo — amo, a druga dvojica šticama guraju čamac da se lagano kreće napred.

Kao što se vidi iz ovog kratkog izlaganja, izgradnja veštačkih ribnjaka i osposobljavanje poluribnjaka, kao i

radovi na proizvodnji riba dosta su jednostavni. Za sve ovo ne treba mnogo investicija, ne treba mnogo rača. Jedino što je potrebno jeste malo više volje, a za veće ribnjake i dosta znanja. Međutim, danas je i to pitanje povoljno rešeno.

U slučaju pak da se predviđa izgradnja većeg ribnjaka, ili se želi da se ima stručnjak za proizvodnju riba u veštačkim ribnjacima, onda se treba obratiti Ribarskom gazdinstvu »Ečka« u Lukinom Selu — Banat. Tamo se sada održava jedan kurs za odgajivače riba, koji traje godinu dana. Učenici — omladinci koji završe kurs postaju ribarski majstori i osposobe se da rukovode manjim i većim ribnjacima. Ovi odgajivači riba, po želji, mogu da rade na svom ribnjaku, ili mogu da se zaposle na ribarskim gazdinstvima, gde dobijaju platu kao ostali kvalifikovani radnici.

Kao što se iz ovoga vidi, mali i veći ribnjaci koji u Jugoslaviji mogu lako da se izgrade, proizvodnja u nije tako komplikovana; a prinosi su dosta veliki. Zbog toga da je naše stočarstvo za vreme rata mnogo nimalo i da je za njegovo podizanje potreban veći napor, to je preporučljivo da se izgradnjom veštačkih ribnjaka na brz način dođe do ukusnog mesa. Ovo je naročito pogodno za ribarske zadruge, seljačke radne zadruge, gde ima pogodnih mesta za izgradnju ribnjaka. U slučaju da se pronađe pogodno mesto, zadruge mogu da se obrate preko svojih Saveza Glavnoj direkciji ribarstva Ministarstva poljoprivrede NRS u Beogradu, koja će sa svoje strane stručnim savetima pomoći u svaku akciju u tome pravcu.

Ing. Jovan Mitrović

Ribolov na šaranskim ribnjacima u punom je jeku

Kao što ratar na svojoj njivi, nakon teškog i napornog rada kroz cijelu godinu s veseljem dočekuje žetvu, tako i ribar na šaranskom ribnjaku dočekuje jesenji ribolov, kao krunisanje upornog rada i zalaganja.

Oko 10. X. o. g. započeo je ribolov na svim šaran-

skim ribnjacima u N. R. Hrvatskoj. Usprkos svih teškoćama, kao što su u prvom redu ugibanja od hladnoće, pa nedovoljne količine riblje hrane u ovoj prolećnoj godini, i t. d., postavljeni su na konferenciji u Beogradu vođioća ribnjačarstava, održanoj 1. X. o. g. prije po-

Lov šarana u ribnjaku